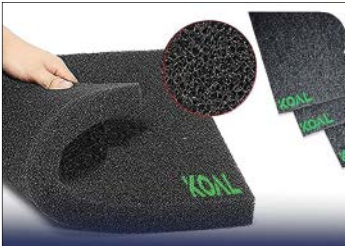

ساخت پد فیلتر تصفیه‌هاو برای منازل و اداره‌ها

جمعی از پژوهشگران یک شرکت دانش بنیان عضو پارک علم،وفناوری دانشگاه شریف موفق به طراحی و ساخت پد فیلتر تصفیه‌هاو شدند که بدون نیاز به دستگاه تصفیه‌هاو در محیط‌های داخلی مانند ادارات و منازل نیز قابل استفاده است. این محصول دانش بنیان، کاربرد گستره‌ای در صنایع، مناطق شهری و حتی محیط‌های داخلی مانند ادارات و منازل جهت حذف انواع آلاینده‌گازی، ترکیبات آلی فرار،

بوهای نامطبوع، ویروس‌هاو میکروارگانیسم‌ها دارد. این فیلتر می‌تواند آلاینده‌های مختلف را تجزیه و با تولید رادیکال‌های آزاد هیدروکسیل و سوپراکسید آن را جذب کند. سعید آمارلویی، مدیرعامل این شرکت دانش بنیان درخصوص کاربردهای پد فیلتر تصفیه‌هاوای کوال در محیط‌های داخلی گفت؛این محصول در محیط‌های اداری و خانگی به‌سه‌حالت فیلترهای دستگاه‌های تصفیه‌هاو، پد فیلترهای تصفیه‌هاو

بدون نیاز به دستگاه تصفیه‌هاو و پد فیلترهای گرانول تصفیه‌هاو قابل استفاده است. وی افزود؛ این فیلترها قابلیت تصفیه‌کنندگی‌هاو، حذف آلاینده‌های گازی، ترکیبات آلی فرار و تجزیه‌برادرادیکال‌های آزاد هیدروکسید و سوپراکسید را دارند. همچنین به‌دلیل داشتن قابلیت‌قدرتمند ضد میکروبی امکان حذف ویروس‌ها و میکروارگانیسم‌هایی مانند باکتری‌ها، قارچ‌ها، کپک‌هاو مخمرها را دارد./مهر

«جام جم» مهم‌ترین ماموریت‌های فضایی سال ۲۰۲۳ میلادی را بررسی می‌کند

ماجرای جوی بی‌پایان بشر در فضا

۲۰۲۲ میلادی، سالی هیجان‌انگیز برای علاقه‌مندان به فضا بود. جیمز بعب بعد از سال‌ها انتظار، شروع به کار کرد و توانست عمیق‌ترین و واضح‌ترین تصویر را از کیهان تهیه و به زمین مخابره کند. از سوی دیگر ناسا در ماموریت دارت، مسیر حرکت یک سیارک را با موفقیت تغییر داد. با این حال باید گفت کنجکاوی بشر حد و مرز ندارد و ماموریت‌هایی که برای سال جدید میلادی برنامه‌ریزی شده، می‌تواند حتی از سال گذشته نیز هیجان‌انگیزتر باشد. در ادامه مهم‌ترین ماموریت‌های فضایی جهان، برای سال ۲۰۲۳ را مرور خواهیم کرد. ماموریت‌هایی که ممکن است پاسخ بسیاری از نادانسته‌های بشر را به همراه داشته باشد.

اروپا، جویس را به قمر اروپا می‌فرستد

در آوریل ۲۰۲۳/فروردین ۱۴۰۲، آژانس فضایی اروپا (ESA) کاوشگر اقماریخی مشتری که به اختصار به آن جویس (JUICE) گفته می‌شود را به سوی مشتری می‌فرستد. جویس به کمک نیروی گرانش زمین و زهره سفر هفت ساله خود را به سوی مشتری آغاز می‌کند و بعد از رسیدن به این غول‌گازی در سال ۱۴۰۹ به‌رصد دقیق‌سه‌قمر بزرگ و اقیانوس‌دار مشتری، یعنی گانیمد، اروپا و کالیستو خواهد پرداخت. این رسد‌ها به اخترشناسان اجازه می‌دهد محیط مشتری و سه قمر آن را با جزئیات بی‌سابقه‌ای مطالعه کنند.

جویس در این ماموریت ۱۲ بار از کنار گانیمد، ۱۲ بار از کنار کالیستو و حداقل دوبار از کنار اروپا گذر خواهد کرد. سپس در مرحله آخر ماموریت دوساله خود چند مرتبه به دور اروپا خواهد چرخید. به این ترتیب جویس اولین فضاییمایی خواهد بود که جویس یا موشک آریان ۵ (Ariane 5) در تیر ۱۴۰۲، از فرانسه به سوی مشتری پرتاب خواهد شد.

اسپیس ایکس، اولین پرتاب مداری را آزمایش می‌کند

شرکت اسپیس‌ایکس قصد دارد برای اولین‌بار اوایل سال ۲۰۲۳ فضاییمای استارشیپ را به مدار زمین بفرستد. موشک سوپر‌هوی (Super Heavy) و فضاییمای استارشیپ که به هر دوی آنها مجموعاً استارشیپ (Starship) گفته می‌شود، به شکلی طراحی شده‌اند که به طور کامل و سریع قابل استفاده مجدد هستند.

اگر اسپیس ایکس بتواند استارشیپ را در طول پروازهای آزمایشی امسال بازیابی و مجدداً استفاده کند، ماموریت‌های عملیاتی آن سال ۲۰۲۳ آغاز خواهد شد.

این شرکت قصد دارد درنهایت از استارشیپ، برای ارسال ماهواره به مدار زمین، ارسال محموله و خدمه به ماه و مریخ استفاده کند. استارشیپ هنگام

پرتاب، قدرتمندترین موشک خواهد بود. موشک قدرتمند بعدی، فالکون هوی (Falcon Heavy) دیگر موشک شرکت اسپیس‌ایکس است.

کشورهای مختلف، ماه‌را نشانه می‌گیرند

روسیه از زمان ماموریت لونا ۲۴ در سال ۱۹۷۶/۱۳۵۵ که از سوی اتحاد جماهیر شوروی انجام شد، کاوشگری به سطح ماه نفرستاده است. اما سال ۲۰۲۳ این کشور قصد دارد با پرتاب کاوشگر لونا ۲۵ (Luna 25) کاوش در ماه را دوباره از سر گیرد. این کاوشگر قرار است اجزای اگزوسفر ماه را مطالعه کند. از سوی دیگر، هند قصد دارد سومین ماموریت خود را به سوی ماه، تا اواخر سال ۲۰۲۳ انجام دهد. ایندا، پرتاب چاندرایان ۳ برای ۲۰۲۲ برنامه‌ریزی شده بود، اما برای تکمیل آزمایش‌های ضروری‌تر به تعویق افتاد. در صورت موفقیت، چاندرایان ۳ در ارتفاعات نزدیک قطب جنوبی ماه فرود خواهد آمد. آمریکا نیز قصد دارد سال ۲۰۲۳ دو فرودگر به ماه پرتاب کند. کاوشگر نواسی (Nova-C) شرکت اینتونیو ماشینز (Intuitive Machines) در مارس ۲۰۲۳/فروردین ۱۴۰۲ به پرواز در خواهد آمد. در صورت موفقیت، اولین فضاییمای آمریکا خواهد بود که از زمان آپولو ۱۷ در سال ۱۹۷۲/۱۳۵۱ بر ماه فرود می‌آید. در همین حال، کاوشگر ماه‌پرگیرن متعلق به شرکت استروپوتیک تکنولوژی (Astrobotic Technology) برنامه‌ریزی شده‌است که در سه ماهه اول سال ۲۰۲۳ روی سطح ماه فرود آید. اهداف اولیه ماموریت‌پرگیرن مطالعه اگزوسفر و میدان‌های مغناطیسی ماه خواهد بود.

فرود می‌آید. در همین حال، کاوشگر ماه‌پرگیرن متعلق به شرکت استروپوتیک تکنولوژی (Astrobotic Technology) برنامه‌ریزی شده‌است که در سه ماهه اول سال ۲۰۲۳ روی سطح ماه فرود آید. اهداف اولیه ماموریت‌پرگیرن مطالعه اگزوسفر و میدان‌های مغناطیسی ماه خواهد بود.

هند قصد دارد پس از اتحاد جماهیر شوروی، آمریکا و چین چهارمین کشوری باشد که فضانوردان را به طور مستقل به فضا پرتاب می‌کند. دو پرتاب بدون سرنشین گاگانیان جی (Gaganyaan G1) که قرار بود سال ۲۰۲۲ به مناسبت هفتاد و پنجمین سالگرد استقلال هند انجام شود به دلیل همه‌گیری کرونا به سال ۲۰۲۳ موکول شد.

بیشتر بدانیم

تاثیر ۵ دقیقه فعالیت بدنی بر سلامتی

یک دوچرخه ثابت را هر ساعت پنج بار به مدت چهار ثانیه رکاب زدند. تیم او خاطرنشان کرد که این فعالیت‌های کوچک پیوسته، سوخت‌وساز چربی را بهبود می‌بخشد. او گفت: «از این‌که متوجه شدم این فعالیت‌های چهار ثانیه‌ای چقدر موثر بودند، شگفت‌زده شدم. تاثیر آنها به اندازه ۳۰ دقیقه ورزش پیوسته است.» استاماتاکیس وهکمارانش تقریباً ۲۵ هزار بزرگسال بی‌تحرك را به نوعی دستگاه هوشمند سلامتی مجهز کردند. در طول هفت روز، آنها تمام حرکات فرد از جمله این‌که بی‌تحرك بوده، ایستاده، راه رفته یا دیگری فعالیت‌های شدید مانند دویدن در بازه‌های زمانی ۱۰ ثانیه بوده

این دو پرواز آزمایشی بدون سرنشین، قرار است در سه ماهه آخر سال ۲۰۲۳ با موشک ال‌وی ۳ (LVM3) انجام شود. هدف سازمان تحقیقات فضایی هند (ISRO) از این پرتاب آمادگی برای ارسال اولین پرواز سرنشین‌دار در اواخر سال ۲۰۲۴ است.

منابع: phys.org, skyandtelescope.org, space.com, astronomy.com

را محاسبه کردند. محققان هر تحرکی را به سبک، متوسط و شدید دسته‌بندی کردند. سپس به مدت هفت سال با زیر نظر گرفتن شرکت‌کنندگان، علت مرگ آنهایی که فوت شده بودند را بررسی کردند. این تیم دریافت افرادی که روزانه دست‌کم چهار فعالیت بدنی یک تا دو دقیقه‌ای با شدت بالا انجام می‌دهند، تقریباً ۴۰ درصد کمتر در معرض خطر مرگ ناشی از سرطان و ۴۹ درصد کمتر در معرض احتمال مرگ ناشی از بیماری‌های قلبی – عروقی قرار می‌گیرند. این مطالعه نوعی پژوهش مشاهده‌ای بود و به بررسی بین فعالیت بدنی و خطرات مرگ‌ومیر پرداخت. بنابراین پژوهشگران نمی‌دانند چرا این فعالیت‌های بدنی شدید و کوتاه‌مدت از افراد محافظت می‌کنند. حسن زوها (Hassane Zouhal) فیزیولوژیست ورزشی در دانشگاه رن ۲ فرانسه که در این پژوهش مشارکت نداشت، عقیده دارد که چنین فعالیت‌هایی که منجر به افزایش ضریان قلب می‌شود، برای سلامتی مفید است. او تأکید می‌کند که شدت یا مدت زمان انجام این فعالیت‌ها یا هر دو، عوامل کلیدی است. متیو احمدی (Matthew Ahmadi) پژوهشگر دانشگاه سیدنی و از محققان این مطالعه می‌گوید: «در حال حاضر بزرگ‌ترین راهکار این است که بیشتر تحرک کنید و کمتر بنشینید اما اگر نتوانید سرعت انجام آن فعالیت‌ها را برای مدت کوتاهی افزایش دهید، در این صورت سلامت فردی خود را به حداکثر رسانده‌اید.»

منبع: nationalgeo graphic.com

جام جم

دانش

SCIENCE

شنبه ۸ بهمن ۱۴۰۱ ۶۴۱۸ شماره

فناوری

برف‌های برق‌ساز

پاسمین مشرف گروه دانش و سلامت

محققان شهر آئوموری ژاپن به مطالعه روش‌هایی برای تولید برق از برف به‌منظور تأمین انرژی پایدار و رفع هرگونه کمبود برق پرداخته‌اند. آئوموری شهری زیبا در ژاپن است که در ۷۱۵ کیلومتری شمال توکیو قرار دارد. این شهر به عنوان یکی

از برفی‌ترین مکان‌های روی زمین شناخته می‌شود. هر سال در این منطقه حدود ۷/۵ تا هشت متر برف می‌بارد. سال گذشته برف زیادی در شهر بارید به‌طوری‌که مقامات محلی مجبور شدند حدود ۴۶ میلیون دلار را صرف برقرایی و ساختمان‌ها و جاده‌ها کنند. این فرایند شاید در ابتدا جالب به نظر برسد اما زمان، منابع و هزینه زیادی صرف آن می‌شود. تیمی از محققان از استارت‌آپ فناوری اطلاعات «فورتِه» مستقر در آئوموری و دانشگاه ارتباطات الکترونیکی (UEC، توکیو) راه‌حل جالبی برای مشکل برف ارائه کرده‌اند. این محققان پیشنهاد می‌کنند که برف اضافی در آئوموری می‌تواند برای تولید برق پاک و مقرون به‌صرفه استفاده شود. محققان که قبلاً ایده را مورد آزمایش عملی قرار داده‌اند، معتقدند رویکرد آنها ممکن است برای بسیاری از کشورهای اروپایی که در حال حاضر با بحران انرژی مواجه است، مفید باشد. بیشتر این کشورهای اروپایی کمبود برف ندارند و می‌توانند از آن برای تولید انرژی پاک استفاده کنند.

چگونه برف می‌تواند برق تولید کند؟

دانشمندان ژاپنی در طول مطالعه خود از مقادیر زیادی برف و فضای باز برای تأمین انرژی توربین‌های تولیدکننده برق استفاده می‌کنند. بدیهی است که هوای بیرون دارای دمای بالاتری نسبت به هوای اطراف برف است زیرا مقداری گرما از خورشید دریافت می‌کند. محققان از لوله‌های حرارتی برای تأمین هوای سرد (از برف ذخیره‌شده) و هوای گرم (از بیرون) برای مایع خنک‌کننده داخل توربین استفاده می‌کنند. اختلاف دما بین هوای سرد و گرم باعث ایجاد جریان همرفتی در مایع خنک‌کننده توربین می‌شود. این جریان در نهایت چرخش توربین و تولید برق را به همراه دارد. نویسندگان این تحقیق ادعا می‌کنند روش آنها برای تولید برق از برف، می‌تواند بازدهی یک نیروگاه انرژی خورشیدی را داشته باشد و احتمالاً بسیار مقرون به‌صرفه‌تر از آن باشد. کارایی این سامانه به عامل اختلاف دما نیز بستگی دارد. کوچی اونکی استاد دانشگاه UEC و از محققان این مطالعه، در این باره گفت: «هرچه اختلاف دما بیشتر باشد، بازده تولید برق بیشتر می‌شود.» البته این اولین بار نیست که دانشمندان تلاش می‌کنند از برف برق تولید کنند. برای مثال، در سال ۲۰۱۹، تیمی از محققان دانشگاه کالیفرنیا، لس‌آنجلس (UCLA) دستگاهی تولید کردند که می‌توانست از برف برق تولید کند اما این دستگاه فقط می‌توانست برق دستگاه‌های کوچک را تأمین کند. چند مطالعه دیگر هم در گذشته انجام شده اما هیچ‌یک از این راه‌حل‌ها مانند آنچه محققان ژاپنی پیشنهاد کرده‌اند، راهی برای تولید انرژی مقیاس‌پذیر و کارآمد ارائه نمی‌هد.

چالش‌های روش تولید برق برفی

مانند سایر روش‌های تولید انرژی تجدیدپذیر، رویکرد تولید برق از برف نیز با چالش‌های بزرگی همراه است. برای مثال، به منظور مقیاس‌پذیر کردن این فرایند، به مکان‌های بزرگی برای ذخیره‌سازی برف نیاز است. علاوه بر این، اطمینان از تأمین مداوم هوای گرم در مناطق برفی نیز می‌تواند برای شرکت‌هایی که نیروگاه‌های انرژی برفی را اداره می‌کنند، مشکل‌ساز باشد. محققان، مطالعه خود را تا ماه مارس در آئوموری انجام خواهند داد تا به امکان‌سنجی روش پیشنهادی خود بپردازند. در عین حال، آنها به دنبال راه‌هایی برای مهار هوای گرم از چشمه‌های آب‌گرم برای سامانه خود و غلبه بر سایر محدودیت‌های نیز خواهند بود. اگر آزمایش‌های این محققان موفقیت‌آمیز باشد، روش تولید برق مبتنی بر برف می‌تواند به انقلاب جدیدی در تولید انرژی‌های تجدیدپذیر در مناطق سردسیر جهان منجر شود.

منبع: interestingengineering.com

افتخار

مدال «بنجامین فرانکلین»

به استاد نادر انقطاع رسید

نادر انقطاع، استاد مهندسی برق و سیستم در دانشگاه پنسیلوانیا یکی از ۹ نفری است که اسامال به دلیل دستاوردهای فوق‌العاده‌اش در رهبری علمی، مهندسی و تجاری موفق به دریافت جایزه بنجامین فرانکلین شد. دکتر انقطاع در مصاحبه با «پن تودی» (Penn Today) می‌گوید: دریافت جایزه‌ای که برندگان پیشین آن برخی از قهرمانان علمی من مانند آلبرت اینشتین، نیکولا تسلا، الکساندر گراهام بل و ماکس پلانک بوده‌اند، بالاترین افتخار است. مدال بنجامین فرانکلین از قدیمی‌ترین جوایز علمی در حوزه علم و مهندسی است که از سال ۱۸۲۴ از طرف موسسه فرانکلین در آمریکا اهدا می‌شود. مدال بنجامین فرانکلین ۲۰۲۳ در مهندسی برق به انقطاع به دلیل نوآوری‌های دگرگون‌کننده‌اش در مهندسی مواد که با امواج الکترومغناطیسی با روش‌های بی‌سابقه‌ای در تعامل هستند و کاربردهای گسترده‌ای در محاسبات فوق‌سریع و فناوری‌های ارتباطی دارند، اهداشد.

سمانه نوروزی گروه دانش و سلامت

پژوهشی که به‌تازگی انجام شده است، فعالیت‌های شدید و کوتاه‌مدت روزانه مانند بالا رفتن از پله‌ها، حمل بار سنگین خرید مواد غذایی یا افزایش سرعت در انجام کارهای خانه برای سلامتی مفید است.

بیشتر وجود دارد: براساس نتایج

امانوئل استاماتاکیس (Emmanuel Stamatakis) پژوهشگر ورزش دانشگاه سیدنی که رهبری این پژوهش را برعهده داشت، می‌گوید: «این فعالیت‌ها کاملاً ساده است. بیشتر مردم و بسیاری از کارشناسان سلامت هنوز فعالیت بدنی را به عنوان کاری که در اوقات فراغت خود انجام می‌دهند و تصور می‌کنند برای انجام آن باید جایی بروند.» تیم او دریافت که انجام فعالیت بدنی شدید روزانه در سه دوره یک دقیقه‌ای، می‌تواند خطر مرگ را تا ۴۰ درصد کاهش دهد. استاماتاکیس توصیه می‌کند که برای به حداکثر رساندن سلامتی،